

ST·OLAV

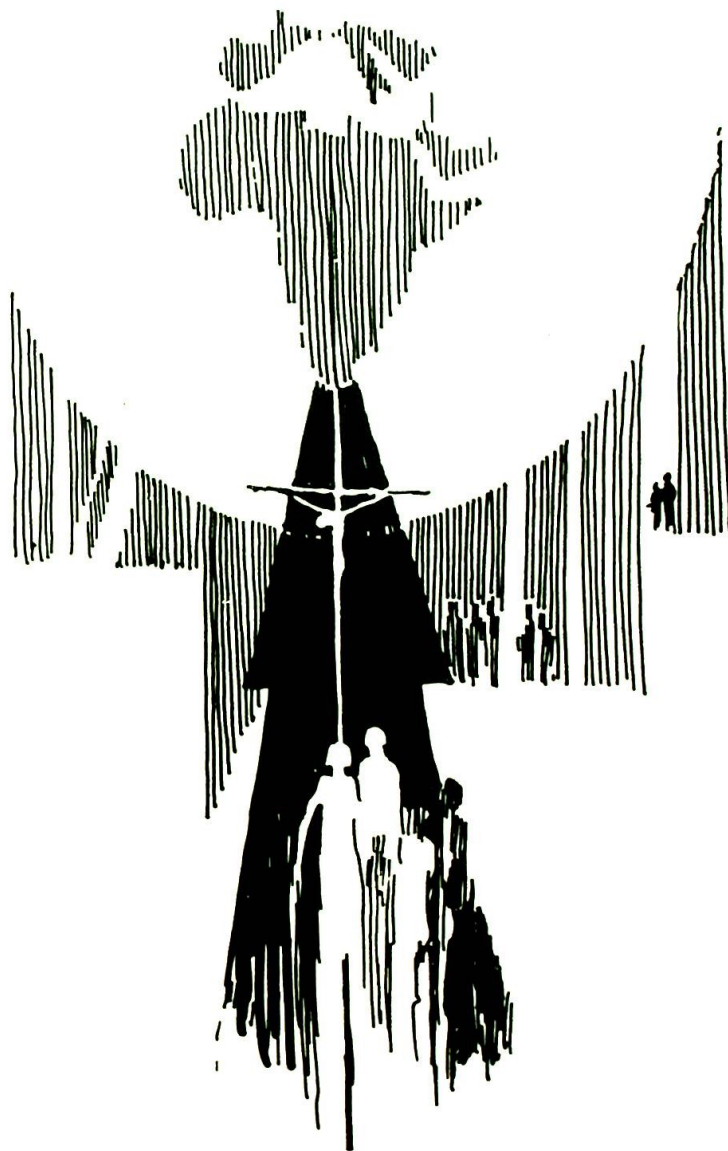
K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 19

93. ÅRGANG

17. OKTOBER

1981

Om å leve i kloster

Av Gustav Johannessen S. j.

Gustav Johannessen, som kommer fra den katolske menighet i Bergen, har for en tid siden avlagt de timelege løfter etter å ha gjennomgått to års novisiat hos jesuittene i Münster. — Han reflekterer her over klosterkall. Var det nå slik . . . eller . . . ?

Det kan nok hende at det er mange rundt i landet som tenker på å bli prest eller søster eller også legbror i en eller annen orden. En av disse er — eller rettere sagt var — jeg, da jeg for to år siden bestemte meg for å tre inn i jesuitterordenen.

Mange flere er det vel som har liten eller ingen aning om hva ordensliv egentlig er for noe. Noen er det sikkert som skremmes av tanken på å «gå i kloster». Jeg vet ikke om det jeg skriver her kan si noe om ordenslivet til alle dem. Jeg håper det.

For meg er det til en viss grad et tilbakeblikk på to års novisiat i jesuitterordenen i Vest-Tyskland. Jeg står for øyeblikket foran avleggelsen av de første ordensløftene.

Som man vel kan tenke seg, er det mer enn én i en selv som vil ha et ord med i laget når det gjelder noe så definitivt som løfter. Det engasjerte, litt fromme *jeg* var i begynnelsen av novisiatet ikke til å styre av begeistring for alt det nye. I mellomtiden har man fått se hvordan det hele ser ut i hverdagen og er blitt litt mer nøktern.

Den andre er tvileren. Bragt til taushet av alt det uventede og spennende for to år siden er han senere våknet til liv, og har til tider gjort rett så mye av seg. I mellomtiden har også han måttet innse at alt har flere sider enn de man ser når man bare søker det negative i alt.

Diskusjonen mellom disse to kan bli ganske opphisset, men er nyttig å høre på.

Mitt tvilende jeg: Ja, nå har du levd to år på dette viset. Fattigdom, kyskhet, lydighet, bønn og messe hver dag, leve i utlandet langt vekk fra bakkar og berg utmed havet, sjelden hjem. Er det virkelig verd det hele?

Mitt engasjerte jeg: Det kan du spørre om. Du har jo rett i at det har vært mye nytt og uvant. På den andre siden har det jo vært to gode år. I novisiatet har du fått leve sammen med en hel bråte med mennesker som betyr rett så mye for deg nå. Du har lært å be og lært å leve sammen med Gud på et helt annet sett enn du trodde var mulig før du begynte her. Du har gjort erfaringer med deg selv som, og det vet du godt, vil prege deg for hele livet. Tenk på alt du har lært! Og tenk på alt du har opplevd. Du har fått leve i et annet land og oppleve det innenfra. Du er blitt kjent med et utall mennesker og miljøer her i Tyskland og også fra mange andre land. Disse to årene var ihvertfall ikke bortkastede.

— OK, bortkastede var de vel ikke. På den andre siden må du jo innrømme at det hele ikke ble slik et luftslott som du forestilte deg i begynnelsen.

Ja, når jeg tenker på det, var du egentlig temmelig lettsindig som fant på å begynne her i det hele tatt. Ja, Guds vilje, sier du, og skal være from. Hørte du en stemme fra himmelen som kalte ditt navn og med myndighet påla deg å gå til jesuittene, eller? Vær nå ærlig, så hellig er du vel ikke ennå!

— Jeg vet ikke hva jeg skal kalle det. Tilfellet var det jo som gjorde at jeg havnet her. Du vet jo at jeg var på jakt etter noe som ikke bare var fromt. Jeg hadde ikke lyst til å gå i kloster og bli munk eller noe slikt. Når det kommer til stykket, må

jeg si at jeg ikke riktig visste hva jeg ville gjøre. I alle fall dumpet jeg borti en jesuitt en gang. «Å finne Gud i alle ting» var idealet, hørte jeg. Stort sett praktiske folk, prester og legbrødre som bor i fellesskap, store og små, og gjør omtrent alt mulig, skolelærere, sogneprester, universitetsprofessorer og arbeidsprester.

— Men du kunne jo ha gjort mye annet også. Du hadde jo allerede begynt på en utdanning. EDB, var det ikke det du ville? Det var jo ganske fornuftig. Du var interessert i faget, du hadde gode kamerater som ville det samme, og jobb ville du vel også kunne ha fått. Var du redd for jenter og prøvde å finne noe hvor du ikke behøvde å gifte deg?

— Du vet godt at du aldri kan bli helt sikker på dine motiver. Det kan jo godt hende at mange blir prester eller søstre uten å ha den helt rette innstillingen. Forresten, når man tenker på hvor mye folk gjør ut av alt som heter sex er det ikke rart at mange egentlig er redde for sin egen seksualitet. Mange blir jo så opptatt av den at den spiller hovedrollen i livet. Av den grunn kommer vel ganske mange ekteskap i stand som holder maksimalt to-tre år. Andre er det vel som gjør det motsatte, flykter fra ekteskapet.

— Og du, hvordan kan du vite så sikkert at du ikke er en av dem?

— Vel, jeg har hatt to år til å prøve mine egne motiver for dette livet. Jeg har gjort en tredve dagers retrett hvor, som du vet, jeg virkelig gikk dypt ned i min egen tro og motivasjon. Gjennom disse to årene har jeg hatt en samtalepartner i alle mulige spørsmål som gjelder livet her og troen. Gjennom praktikum i sykehus, i industrien, i arbeide i en menighet og i studiesituasjon har jeg fått

prøve meg selv under ulike forhold. Før løftene har vi fått en åtte dagers retrett for å besinne oss på det vesentlige enda en gang. Sikker kan en aldri være, og fornuftig er det vel uansett ikke, det vi gjør her. Oppriktig talt, er jo det viktigste at du bygger på et kall til ordenslivet.

— Ja, er du nå så sikker på dette med kallet? Er det ikke bare noe du innbiller deg?

— Du, hør nå. Det er ikke alt det går an å diskutere. Jeg kjenner deg ganske godt etterhvert. Du har alltid vært en rasjonalist og vil ha alt formulert og satt i bås. Her går det bare ikke. Du har hørt det mange ganger, og likevel har du aldri egentlig hørt det: Det egentlige er troen. Den kan du ikke fatte i ord, men sentralt er at jeg må leve ut fra et personlig forhold til Gud, som er vår Far og som elsker oss. Jesus kom og fortalte oss om sin og vår Far og viste hvor høyt han elsket oss: at han til og med døde og led for oss. Å tro på Jeus er å følge ham, og liksom Faderen elsker oss uten å spørre hvor flinke eller sterke eller vakre vi er, så er det mange ting vi må godta med vårt liv uten å stille spørsmål. Hvis du tar troen på alvor, kan du ikke spørre og grave for mye etter den, men prøve å leve etter den. Og det er jo hva ordenslivet er et forsøk på.

Men OK, dette er jo egentlig bare ord stablet oppå hverandre, du har jo alltid hatt visse reservasjoner mot å innlate deg på dette og vil vel ennå komme til å beholde dem ganske lenge, kjenner jeg deg rett. Enkelte ting vil du ganske enkelt ikke høre.

— Puh, det var litt av en salve! Du høres temmelig overbevist ut. Jeg kjenner forresten den lekse der, den kommer du med hver gang du ikke finner deg helt til rette på noe annet sett. På den andre siden, etter to år her virker det som om det ikke bare er hjernespinn. Det kan vel godt være at det er noe å bygge på og som holder. Når jeg sier det, så vil jeg også gjøre det klart at jeg ikke kommer til å la deg være i fred for kritiske spørsmål i fremtiden. Bare vent!

Er klosterkallet bare drøm, eller er det hardt arbeide og kjærlighet til nesten?

— Ja, standhaftig er du, det skjønner jeg etterhvert. Du dukker vel opp uansett hva slags liv man lever, i et kloster eller et annet sted. Kristus var jo også på korset . . .

— Hør nå her, nå skal vi passe oss så vi ikke blir altfor fromme her. Du vet godt at du ikke kommer noen vei bare med fromt prat. Ikke bli fornærmet, men det er faktisk så at realitetssans er en av de viktigste egenskapene en kristen kan ha. Dessuten, hvis en bare kan prate med «kristen slang», er det en bråte med mennesker som ikke forstår hva en sier. Når vi snakker om Kristus. Han foretrakk jo å komme som et normalt menneske og kom ikke fallende fra himmelen i stråleglans med hallelujasyngende engler, på tross av juleevangeliet.

— Der har du vel rett, og det er godt at jeg har deg som kan minne meg på det. Det trengs! Du vet jeg finner ofte på å pynte på virkeligheten med fromme floskler, og da er det vel godt at jeg har deg til å hente meg ned igjen.

— Vi kan la det gå for denne gang. Over til noe annet, du har vel ikke forestilt deg livet så rosenrødt videre, eller hur?

— Rosenrødt og rosenrødt, med deg på lasset blir jeg ihvertfall ikke latt i fred for ubehagelige spørsmål. Og slik som jeg kjenner denne ordenen og Kirken etterhvert, har jeg jo sett at ikke alt er så perfekt, og at mennesker rundt meg har alle slags feil og mangler. Til og med jeg har jo en og annen feil. Nei, problemfritt blir det vel ikke, men når jeg ser hva slags problemer mange utenfor ordenen har å stri med, ville jeg ikke bytte. Dessuten er det spennende. Jeg har jo ingen aning om hva jeg kommer til å gjøre eller hvor jeg skal arbeide etter studiene.

— Du har jo godt med tid til å finne det ut på.

— Stemmer, det kommer nok til å gå en del år til utdannelse. Men tiden går ofte forttere enn en tror når en begynner.

— Og etter 5 års teologi og filosofi er du vel så klok og vis at ingen forstår deg og du ingen?

— Det ville være fryktelig! Den store utfordringen blir jo å omsette studiene og det du har lært der til de problemer du møter som prest. Det er ikke alt du lærer du kan bruke, og mye kommer vel til nytte på

(Forts. s. 14)

REDAKSJONELT:

Troens absurditet

Det har i dagspressen dukket opp meddelelser om at det har forekommet en mariaåpenbaring et sted i Jugoslavia. Den hellige jomfru skal angivelig ha vist seg for noen barn i en åsside. — Nå skal vi ikke på noen måte falle på maven for slike sensasjoner. Det er jo en kjent sak at den slags ofte kan være belastet på en eller annen måte. Det er også en kjent sak at Den katolske kirke er tilbakeholden med å si ja til eventuelle åpenbaringer; mennesker er for ofte blitt snytt. — Den kristne menighet er altfor ofte ned gjennom historien blitt innbilt ting som det på ingen måte har vært dekn'ng for.

Her ser vi igjen Den katolske kirkes storhet og visdom, og det i særlig grad i moderne tid. Det er som om man fra offisielt hold sier: «Nei, vent nå litt, her kan mennesker ikke ta avgjørelsen.» —

Det er nok en klok holdning, for den peker faktisk på at kirken på den ene side er en menneskelig institusjon med alle de feil dette innebærer, på den annen side understreker man menneskets avmakt overfor Guds storhet.

Hvis det er tale om at Gud griper inn i menneskehetens historie også i vår tid, så er det ikke noe som administrativt kan avgjøres fra høyere kirkelig hold, men det er utelukkende Gud selv som bekrefter dette.

Nå er det som bekjent ikke første gang Den katolske kirke har vært ute for slike åpenbarings-tilfeller, negative såvel som positive. Så man vet stort sett hva som bør gjøres eller ikke gjøres. Interessant kan det imidlertid være å se hvordan mennesket reagerer ved slike hendelser. Skeptikere er det nok av, men det finnes også mennesker som med rette eller urette straks aksepterer slike fenomener.

Det kan nok i våre øyne se temmelig latterlig ut, men skal man være helt ærlig i sin religiøse innstilling, så er det absolutt ikke latterlig. Kan være de ser syner, la så være, men det de ser gjennom syner eller ikke syner vitner om at troen betyr noe for dem. Vi behøver ikke å trekke frem i dagslyset gamle koner med det svarte sjal over hodet som hele dagen igjennom ligger på kne i en landsbykirke i Italia eller Spania. Eksemplet kjenner vi. Det finnes mange andre som har det på lignende måte og som er fast overbeviste om at de er i Guds nærhet.

Det påstås at Jomfru Maria har åpenbart seg for noen barn. Det påsto man også i 1917 et sted i Portugal. Dengang var det i hvert fall noe om snakket. Og det var også barn som nettopp gjennom deres religiøse erfaringer hadde levet seg inn i en verden hvor bare troen råder. — Det har vist seg å være en ganske brukbar erfaring, i særlig grad når man ser på manifestasjoner som Fatima og Lourdes. Her bevises det simpelt hen at Gud i sin visdom går helt fullstendig på tvers av hele vår kvantitative erfaringsverden og utelukkende realiserer seg selv i lyset av menneskers tro. At det så er barn som i særlig grad får oppleve dette, bekrefter enda mer det absurde OG det fruktbare!

Svend Aage Rasmussen

Om jesuittene

Generelt

Om ordenens historie og hvordan den oppstod kan man lese i et godt leksikon. Den ble stiftet i hovedsak for å overta oppgaver innenfor sjelesorgen som av en eller annen grunn er viktig for Kirken. Alt i alt finnes det omtrent 27 000 jesuitter i omtrent alle land i verden. Det gjør at man som jesuitt får oppleve et veldig internasjonalt og bredt miljø. Jeg har i løpet av min tid i ordenen fått utveksle erfaringer med folk som jobber eller har jobbet i en rekke land.

Jesuitter, for det meste prester, men også mange brødre, jobber i mange ulike arbeidsområder, fra skolevesen til sognearbeide samt i sosialt og vitenskapelig arbeide.

Ny målsetting

Etter det 2. Vatikankonsil har ordenen på mange måter forandret utseende. Man har orientert seg etter målsettingen (offisielt formulert i 1975) «innsats for rettferdighet som en integrert del av forkynnelsen av det kristne budskap».

Ordensmedlemmene skal ikke bare forkynne troen i «tradisjonelt» henseende, men skal også vise troen i gjerning ved å solidarisere seg med mennesker i nød. Hvor der er fattigdom skal ordenen stå på de fattiges side, hvor folk er undertrykte skal man arbeide for rettferdige samfunns- og leveforhold.

Særlig skal ordenen orientere sitt arbeide etter alle de mennesker som i dag har vanskelig for å tro på Jesus Kristus, prøve å forstå dem og søke å nå dem.

I Frankrike begynte i 50-årene mange prester å jobbe i fabrikker og verksteder

for å dele kår med dem som sto langt utenfor Kirken — og ble såkalte arbeiderprester. I dag finnes det slike arbeidende prester i mange land i Europa. Som alle nye tiltak møtte dette på motstand i Kirken og ordenen, men er i dag for en stor del akseptert.

Jesuitter i Norden

I Skandinavia, som ligger i området til den nordtyske provinsen, finnes det ca. 50 jesuitter. Kun fire er i Norge, våre tre i Gladsveien pluss sognepresten i St. Olav, alle ungarere.

De andre fordeler seg på Danmark (København og Århus) og Sverige (Stockholm, Uppsala, Västerås og Göteborg).

Det finnes et lite antall innfødte dansker og svensker, de andre er fra Tyskland, England, Holland, Polen, Spania, Mexico og Østerrike. Såvidt jeg vet, er jeg den eneste nordmann i ordenen.

Novisiatet

Jeg trådte inn i novisiatet for to år siden og har siden vært i Münster i nordvestre delen av Tyskland hvor novisiatshuset ligger. Her er et relativt åpent novisiat, og det legges vekt på at man selv tar ansvaret for den egne utviklingen under kyndig veiledning fremfor reglementering og ensretting.

I løpet av de to årene her over man det åndelige livet, dvs. livet med Kristus, bønningen og ordenens spiritualitet og levevis, dens «grunnidé». Dessuten blir det gitt undervisning i ordenens historie og virksomhet og innføring i en-

kelte teologiske emner, f.eks. bibelkunnskap.

Viktigere enn utdannelsen er likevel formingen av hver enkel novise gjennom et liv i bønn og fellesskap av likesinnede med løftene ved novisiatets slutt som mål.

Det er viktig at en jesuitt hverken er munk eller en «verdensmann», men en bønnens mann midt i verden, en som forener bønnens kraft med det praktiske og verdslige.

Videre utdanning

Etter novisiatet begynner så den normale presteutdannelsen for de som skal bli prester og annen utdanning for legbrødre. Etter to års filosofi går prestestudentene ut i et års praktisk arbeide for så å fortsette med 3 års teologi. De fleste jesuitter gjør også en eller annen form for videre utdanning etter presteavgivelsen, en videreutdanning som kan arte seg svært forskjellig.

Utdannelsen avsluttes ved at man etter noen år som prest eller ferdig utdannet broder trekker seg tilbake for en tid for å gjøre den store Ignatianske retretten, som varer 30 dager, for andre gang (første gangen i novisiatet) og igjen arbeide med det åndelige livet og med det egne kallet som jesuitt. Etter svært lang tid, ofte etter 15-20 år i ordenen, avlegger en så de siste løftene, som er det endelige ja til ordenslivet som jesuitt.

Gustav Johannessen S.j.

STATSTERROR I GUATEMALA

Rundt 20.000 personer er blitt myrdet av de statsstøttede dødskommandoer i Guatemala siden 1966, og for tiden myrdes det gjennomsnittlig tretti til førti mennesker hver dag.

Det opplyste det katolske tidsskrift «Il Regno» i Bologna i Italia nylig. Offisielle overslag i Guatemala går ut på at sikkerhetsstyrkene de ti første måneder i 1979 drepte over 1200 «kriminelle», og at anti-kommunistiske spesial-tropper drepte 3250 «subversive elementer».

Forfølgelse og mord rammer fremdeles i stor grad den katolske kirke i

land som med få unntak står bak den undertrykte befolkning.

En demonstrativ gest mot den tiltagende forfølgelse gjorde biskop Juan Gerardi av El Quiche, som samtidig er den guatemaltiske bispekonferanses formann, da han i juli ifjor sammen med alle prester og ordensmedlemmer i området nedla sitt embete. Stadig vekk var prester blitt forfulgt og drept i El Quiche-regionen. Prestemordene fortsetter: Bare i mai i år var det minst to prester som ble drept av regjeringsterrorister.

Biskop Juan Gerardi og to tredjedeler av hans geistlighet er siden i fjor i dek-

ning, og skal visstnok være flyktet til utlandet.

I faresonen er også de 52 jesuittprester som arbeider i Guatemala. De har ved forskjellige anledninger gjort seg bemerket med erklæringer mot det antikristelige system i landet.

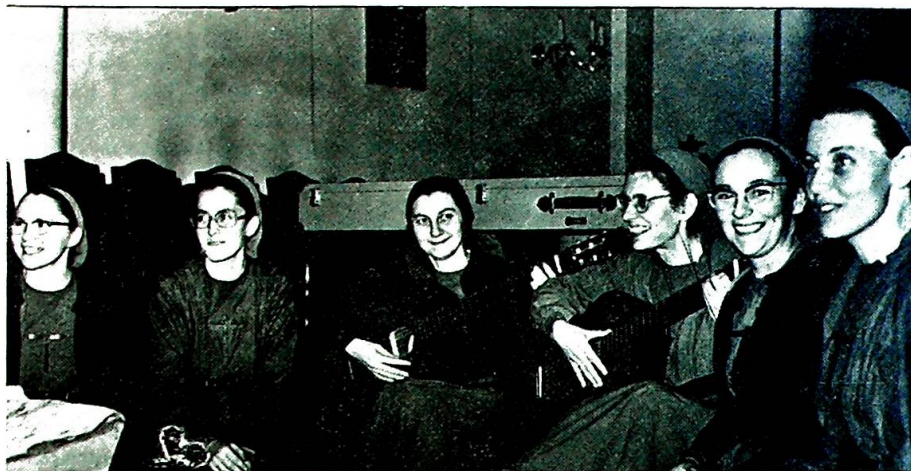
Hardt truffet er også gruppen lærere og professorer. Mellom mars og oktober i fjor ble 30 professorer fra det nasjonale universitet San Carlos ryddet av veien. Av dem var halvparten knyttet til det juridiske fakultet.

Liksom Jesus i Nasaret

Det første møte og den første erfaring med Den katolske kirke kan oppleves på meget forskjellig måte. Svært ofte er det imidlertid et ordenssamfunn som blir anledningen til nærmere kontakt. —

Kontakten med ordensfolk er for mange gjennom tidene blitt til veldig inntrykk. Det kan være bønnen, det kan være den indre spiritualitet i et kloster, eller det kan være holdningen hos den enkelte søster eller bror, som på en særlig måte har vakt noe i mennesker.

Jan Erik Rekdal er blitt betatt av Jesu små søstre. — Deres hverdag, deres tilbaketrukkethet, deres bønn, deres streben etter å følge de retningslinjer som deres forbilde, eneboeren Charles de Foucauld engang i begynnelsen av dette århundret gjennom sitt liv i Sahara har stukket ut.

heller ikke Jesu liv i Nasaret som kopi vi søker — men som forbilde — som rettesnor for våre liv.

Hvor kan vi se dette liv etterfulgt tydeligere enn hos de små søstrene. Deres enkle, materielt fattige liv er i dag ett av verdens få håp. Tar vi ikke dette til etterfølgelse, troende som ikke-troende, er det snart slutten for menneskeheten. Vår tids militarisme er nøye forbundet med vår materialisme.

At Jesu små søstre her i Norge abonnerer på magasinet Folkevett (Framtiden i våre hender) oppleves som naturlig og konsekvent i overensstemmelse med det livet de lever og den innstillingen de har til verdensutviklingen. Programmet for denne ekspansive bevegelsen «Å arbeide for global rettferdighet og en løsning av den fattige verdens problemer, slik at det blir mulig for alle mennesker på jorda å leve et menneskeverdig liv», er også en vesentlig del av det program Jesu små søstre har for sine liv. Men for dem ville dette være en umulighet uten bønnens livgivende kraft. De kombinerer en inderlig hverdagsbønn — en konstant tilbedelse med en klar sosial bevissthet. Jesu små søstres kombinasjon av kontemplasjon og praktisk utadvendt hverdagsliv ute blant oss andre viser oss hvilke muligheter vi også har for å søke kontemplasjon for våre egne

liv. En kontemplasjon som foruten tidebønnen i tilbedelse av sakramentet, går ut på som br. Charles sa, å spørre seg selv hva du tror Jesus ville ha gjort i samme situasjon som en selv er oppe i — prøve å møte livet og menneskene slik Jesus gjorde.

En annen vesentlig inspirasjon for oss legfolk er deres oppmuntring til familieliv — familieliv av alle slag. Hvor ellers i kirken understrekes og bekreftes familielivet — familiefelleskapet — tydeligere blant ordensfolk enn hos Jesu små søstre og brødre. Allerede slik de innretter seg i små grupper på tre eller fire sammen — aldri færre enn tre.

Deres praktiske liv er som familiens — de samme gjøremål, de samme oppgaver enten det er i leiligheten i en by eller ombord på djunken. Her henter troende såvel som ikke-troende familier støtte og oppmuntring ved å se mennesker med ordensskall innrette seg på samme måte i livet som de selv. Slik ser vi klarere den hellige familie og forstår at fromhetslivet kan ha de beste forutsetninger for vekst og modning også utenfor klostrene og ordenslivet. Denne oppmuntring og påminnelse er vel særlig aktuell i dag hvor ekteskap, katolske såvel som andre, stadig brytes opp — ja, hvor en generell mistillit til ekteskap og familieliv overhodet er utbredt også i katolske kretser.

Bror Charles kom selv sent fram til at det ikke bare er i Nasaret vi kan etterleve Jesu skjulte liv i de tredve årene før han sto fram. Et av hans egne utsagn lyder slik: «Nasaret er der hvor man arbeider med Jesus i ydmykhet, fattigdom og stillhet».

Hva vet vi om dette livet Jesus levde i de tredve årene. Svært lite. Men for den troende faller det naturlig å danne seg forestillinger om dette livet utifra det livet han levde åpent i de tre siste årene. Det var et alminnelig hverdagsliv som ditt og mitt. Et legfolks liv. Ikke noe ekstra ved det — i hvertfall ikke i det ytre. Nok allikevel frommere, mer ydmykt og tålmodig enn våre. Men ikke vesentlig forskjellig — for inkarnasjonen var fullstendig — Gud ble fullt menneske.

Det er mange av oss legfolk som føler dette som en inspirasjon i vår egen hverdag som det er mest av i våre liv. Skjult i massen. Som menneske. Som troende. Men det kan fort bli spekulativt å gå i detalj om Jesu skjulte liv i Nasaret. Det er

Men i dette familiemønsteret lever de i enkelhet og fattigdom som tradisjonelt har stått familielivet fjernt som ideal. Dette er kanskje noe av det viktigste Jesu små søstre og brødre har å tilføre den katolske familie — å leve med enkelhet og nøkternhet på materielle plan, for proporsjonalt med dette tiltar livsgleden og livshumoren. Ikke å forveksle med fattigdomsløftet som er deres og ikke familiens.

Men hva så med de enslige? — De enslige finner samme respons, samme bekræftelse på at også de i sitt liv — i sitt praktiske liv innrettet for den enslige, kan etterleve Jesu liv i Nasaret, liksom de små søstrene.

Liksom Jesus i Nasaret. Liksom bror Charles i Tamanrasset. Liksom Jesu små søstre i Mauritz Hansens gate eller i Hammerfest (for å holde oss til de norske). Slik br. Charles hele tiden viser til, ja, viser oss Jesus, slik viser Jesu små søstre oss Jesus gjennom å vise oss sitt liv, gjennom å vise oss br. Charles. For det stanser aldri hos dem — det går alltid videre til utgangspunktet — Jesus Kristus. Han er begynnelsen og han er slutten. Så når vi legfolk ser i retning av Jesu små søstre eller brødre, er det umulig å være i tvil om at vi ser i retning av Jesus. Vi blir selv en ring i vannet fra stenen som falt i engang. Frøet som falt i ørken-sanden. Hvor mange av oss visste at sanddynenes formasjon skyldes havets dønninger dypt nede under dem.

Jan Erik Rekdal

Oktober måned
er
Rosenkransens
måned

OLSOK

1981

OLSOK er Nordens største helgenfest, ja kanskje kan man få lov å antyde at det er NORDENS felles nasjonalfest. Det ER, men det HAR også vært det gjennom uminnelige tider. I over ni hundre år har mennesker fra nær og fjern, fra Sveariket såvel som fra Danernes mark, fra Estland og Pommern og fra egnene omkring Elben gjennom generasjoner vandret mot nord for på den 29. juli hvert år å si den hellige Olav takk fordi han i trofasthet til sin overbevisning måtte lide martyrdøden. —

Det har neppe alltid foregått med manér. Her som overalt i historien har vi med mennesker å gjøre, og mennesker oppfører seg aldri ens. De er farget av både tid og opprinnelse, hvilket naturlig nok gir seg utslag i gitte situasjoner.

OLSOK er en norsk fest. Det er ikke riktig! — OLSOK er NORD-ENs fest, og det har den alltid vært preget av, selv om det romerske islett naturlig nok heller ikke her lar seg fornekte. Noe av det som i hvert fall i tidligere tid i nokså høy grad preget Nordens folk var at man i temmelig stor målestokk var åpen for inntrykk, og bød den fremmede velkommen. Når vi derfor pekte på Nidaros og OLSOK, vil det nettopp være et temmelig iøynefallende moment når man blader i historiens annaler.

Når OLSOK er Nordens fest, kunne man kanskje tillate seg å peke på det litt rare i at Norden ikke i større volum er representert i moderne tid. Det er sikkert at man fra forskjellig side har gjort mye for i særlig grad å peke på det nordiske element i olsokfeiringen. Og det skal faktisk temmelig mye til for å kunne påstå at dette her forstår man som nordbo ikke noe av.

Med hensyn til det katolske Norden, så har man altså i 50 år hvert år pekt på OLSOK som et nordisk

samlingsmoment, ikke alene kulturrelt, men i aller høyeste grad religiøst. — I perioder har man hatt suksess med det, til andre tider var det bare den berømte lille flokk . . . — Det har vært fattig, men det hendte at det livnet opp, når trosfrender, fra det for oss kanskje litt fremmede, dukket opp og pekte på bredden i Olsok-festen. — Som det er sagt ovenfor, og som det åpenbart må gjentas, så uttrykker folk seg helt forskjellig, om de nå kommer fra Corbey eller Hamburg, fra Kruså eller Halden, men det er vel egentlig dette moment som beriker en slik fest, som nettopp festen til ære for Nordens helgen St. Olav.

Det fremmede kan synes belastende. Ofte skammer man seg, når man ser langs rekkene og lytter til de små spede pip: «På Stiklestad . . . » — Det med å lukke munnen opp til Herrens pris og medmenneskers glede ser ut til å ligge temmelig tungt for noen nordiske katolikker. — Derfor er det kanskje at man krymper seg en smule når brødre fra det fjerne i særlig grad har forstått den side av saken, og ikke lar hemningene stille seg i veien. — Flere katolikker kan sikkert forestille seg situasjonen, og kanskje også beklage de bånd som binder. —

Det er Den katolske kirkes lære at

enhver av god vilje er velkommen i vårt fellesskap. Det være seg når man synger med engletunger eller med fuglepip. Hovedsaken er at man synger og at man synger sammen. Men det er vel ofte her man på disse breddegrader glemmer seg.

Svært mye av det med å synge, og synge sammen, ser ut til at vi ikke helt fatter. Det gjelder selvfølgelig ikke bare på det musikalske område, men gir seg utslag på mangfoldige andre. For å bli i det katolske, kan vi kanskje igjen peke på at brødre og venner av vår kirke i andre land nettopp ved å stå sammen, bidrar ikke så lite til at vi her i denne del av Herrens Vingård i det hele tatt er i stand til å kunne kalle oss kirke. —

Det vi mangler er vel at vi som **NORDISKE KATOLIKKER** og **NORSKE KATOLIKKER** i særdeleshet bør synge litt mere med når det skal synges, ikke minst for å vise at vi er en del av **DEN HELLIGE KATOLSKKE KIRKE** som spenner over **HELE JORDEN**. Så blir det først frydesang, og så kan vi begynne å snakke om at vi har noe felles, selv om vi skulle synge som ravnere og de andre som nattergaler.

Det er noen som i den siste tid har kokt over av harme fordi vi er så få, og så ubevisste som nordiske katolikker. Det er et moment som vi ikke på noen måte kan belaste ikke-nordiske katolikker. Irritasjonen er forståelig. Men den er først og fremst tenkt som en meget sterk oppfordring til ikke minst våre hjemlige katolikker om å bekrefte sin egen identitet sammen med de fremmede.

St. Olavs lesere forventer en unnskyldning i anledning av denne Olsoksak. — Redaksjonen har gjort en tabbe, og vi forstår til fulle hvorfor man har reagert slik man i flere tilfelle har gitt uttrykk for. Det skal understrekes at ingen tenker i noen diskrimineringsbaner, og vi mener i høy grad at vi bør stå sammen som katolikker både fra fjern og nær.

Svend Aage Rasmussen

KATOLSK INFORMASJONSTJENESTE

Pater Hallvard Rieber-Mohn har i en årrekke representert Den katolske kirke i Norge overfor massemedia.

Når han nå av helsemessige grunner ønsker avlastning, har de tre norske biskoper besluttet å knytte informasjonsarbeidet til en egen stilling. 15. september d. å. har de utnevnt undertegnede til informasjons-sekretær for Den katolske kirke i Norge, og jeg er samtidig blitt ansatt som daglig leder av det fra samme dato opprettede «Katolsk Informasjonstjeneste», med kontor i Neuberggt. 15, Oslo 3 (Postboks 5036; tlf. 55 07 71). Det er meningen at det skal opprettes et informasjons-senter i Akersvn. 14 så snart bygget er klart til innflytting.

Det er Massemediakommisjonen som gjennom sin formann Nils Heyerdahl har tatt initiativet til at en slik stilling skulle opprettes, og kommisjonen definerer informasjons-sekretærens oppgaver slik: a) Å yte service og være kontaktperson for presse og kringkasting når disse instanser ønsker informasjon og/eller kommentarer til aktuelle saker. b) Å følge med i hva som skrives og sies i Norge om Den katolske kirke, og eventuelt korrigere misforståelser og c) Selv å ta initiativ til å formidle nyheter, kommentarer og informasjon til massemediene.

Min oppgave blir altså først og fremst å holde meg underrettet om det som skjer i Kirken, og å stå til disposisjon for masse-media når disse ønsker kommentarer og nærmere informasjon. Selve nyhetsformidlingen, som består i å sende korte meldinger ut til pressen om begivenheter i Kirken, ivaretas av det nystartede Norsk økumenisk pressebyrå i Bergen, hvor pater Wilhelm Hertmann sitter i redaksjonen, samt av stud. theol. Claes Tande. Han har allerede i flere år drevet et slikt arbeid, og med godt resultat.

Det at en slik stilling opprettes betyr i det hele tatt ikke at all kontakt med masse-media skal skje gjennom meg. Derimot vil jeg sette stor pris på å få tilsendt kopi av det som skrives om Kirken, slik at jeg kan ha en viss oversikt over den informasjon som gis. Jeg håper også å få kontakt med menighetene rundt om i landet, slik at ikke dette blir altfor Oslo-sentrert.

Kjell Arild Pollestad, O.P.

Aldri mer

«FILIOQUE»?

Per Beskow er tidligere dosent i religionshistorie og er for tiden ansatt som forskningsdosent ved universitetet i Lund i Sverige. Han er medlem av den lokale katolske menighet og i sin forskning har han kommet inn på mange områder fra religionshistorisk fusk og svindel i ly av såvel kanoniske som apokryfe skrifter til oldkirkens kontroversielle stridigheter om trosbekjennelser.

I denne artikkel, som er publisert i de svenske jesuitters tidsskrift *Signum*, nr. 6, tar han for seg «Filioque-problemet», som han mener har kommet et lite skritt frem mot sin løsning. Ikke minst på grunn av pave Johannes Paul II's brev av 25. mars i år. — Han mener at pavens utelatelse av filioque i trosbekjennelsen kan åpne nye muligheter til dialog med de østerlandske kirker. —

Denne artikkel er egentlig tenkt som et bidrag til noen synspunkter omkring dette emne, som pater Herman Seiler, s.j., fremkom med i *Signum* nr. 5. —

Denne spesielle passasje i den kristne trosbekjennelsen som handler om Helligånden, Herren og Livgiveren, som utgår fra Faderen OG SØNNEN (det såkalte **FILIOQUE-PROBLEM**) har gjennom århundrer vært gjenstand for kraftig diskusjon mellom den latinske og de orientalske kirker og har vært en av de vesentligste årsaker til adskillelsen mellom østens og vestens kristne.

Dosent Beskow tar her problemet opp fra en særlig synsvinkel. For de som måtte være interessert i den løpende spesialistdebatt om emnet henviser Beskow til følgende verker av Yves Congar:

«Je crois en l'Esprit-Saint», bd. 3 eller Congars artikkel i *IRENIKON* 1981, 1:

Diversité de Dogmatique dans l'unité de Foi entre Orient et Occident.

Jeg kunne som tekstkritiker og legmannsteolog tenke meg å fremkomme med noen synspunkter som kanskje kan bidra til en fortsatt diskusjon. Det forekommer meg at man kunne overvinne en del av de fastlåsnings som finnes, hvis man kunne diskutere formelen som sådan uten

umiddelbart å involvere seg i de teologiske konsekvensene.

Filioque er fremfor alt en formulering i den nikæisk-konstantinopolienske trosbekjennelsen slik som den anvendes i den katolske messen og spørsmålet om filioques berettigelse er delvis av tekstkritisk karakter.

Som liturgisk formel i Credo kan filioque ikke påvises før Karl den Stores tid (omkring 800), og ordet er utvilsomt blitt innføyet i den konstantinopolitanske bekjennelse fra år 381 i århundrene etter at den er blitt formulert. Den er i hvert fall ikke kommet inn gjennom et vedtak på noe konsil eller synode, men er bare trengt inn i de liturgiske håndskriftene for til slutt å bli trodd høre til den opprinnelige tekst. På en måte er formelen en parallell til en del sekundære innskudd i Bibelens tekst som senere tiders tekstforskere har påtatt seg å rense ut.

De ortodokse kirker har alltid hatt for vane å anklage den katolske kirke for å ha forvansket teksten, noe som man ikke kan fortenke dem i. Men samtidig har de fordømt filioque som vranglære, og dette har gjort det vanskelig for den katolske kirke å bortoperere dette innskudd, idet det kunne oppfattes som om man tidligere hadde tatt feil i teologisk henseende. Men nå er tekstkritikk én sak og teologi en annen. Det var kanskje smertefullt for en del teologer da man allerede på 1500-tallet oppdaget

at det såkalte Comma Johanneum (en treenighetsformel i Vulgataeksten til 1. Joh. 5:7) var et senere innskudd i teksten. — Bevisføringen var overbevisende og innskuddet mangler i alle moderne bibelutgaver. Kanskje en og annen fryktet at dette skulle gå ut over treenighetslæren, men det er aldri blitt tilfelle, for treenigheten finnes omtalt på flere andre steder i Det nye testamente og behøvde ikke støtte gjennom Comma Johanneum.

Et liknende resonnement kan man så trekke hva angår filioque. De østerlandske fedres treenighetslære bygger på de tre store kappadokier (Basilius, Gregorius av Nazianz og Gregorius av Nyssa) og tildeler ånden en noe annen rolle enn i den vesterlandske katolske teologi helt tilbake fra Augustin.

Det er et komplisert teoretisk spørsmål, som er velegnet til diskusjon kirkene imellom og av større betydning for kirkens og den enkelte troendes liv enn hva man kanskje umiddelbart skulle tro. Men i en slik samtale bør filioque bare virke som en krumtapp, ettersom den så ganske åpenbart er et sekundært tillegg til den engang felles trosbekjennelsen for østens og vestens kirker. Den får våre ortodokse samtalepartnere til å mistenke vesten for små-fikleri og blokerer diskusjonen om de dypere og vesentlige meningsuoverensstemmelser.

I vesten har filioque siden middel-

Eches Færrehandel

NYGARDSGT. 19

alderen blitt oppfattet som en ganske refleksjonsløs selvklarhet. Det fremgår best av at formuleringen er blitt bibeholdt i protestantiske kirker som Den svenske kirke og Den anglikanske kirke. Sett fra reformatorisk hold burde filioque kunne tas som et utmerket eksempel på «papistisk villfarelse» fra middelalderen, men det er altså ikke tilfelle. Ved sin innsettelse tok den nye erkebiskop av Canterbury, Robert Runcie, et økumenisk initiativ da han utelot filioque i trosbekjennelsen. Det notertes naturligvis med stor tilfredshet av ortodokse deltakere.

Som pater Seiler nevner i sin notis, er den liturgiske overensstemmelse naturligvis slett ikke hundre prosent. I den sammenheng vil jeg gjerne komme med et bidrag som geografisk sett visselig er langt borte fra oss, men som prinsipielt er like viktig som det vi formulerer her i Europa.

Under en reise i Kerala i Sør-India har jeg for nylig hatt leilighet til å delta i gudstjenester holdt etter de to orientalske ritene i den katolske

kirke der på plassen (den syro-malabariske og den syro-malankariske) og jeg har her fått leilighet til å se de liturgiske tekstene i engelsk oversettelse. Det viser seg at filioque står i den syro-malabariske versjon av trosbekjennelsen, mens den derimot savnes i den syro-malankariske. Det kan synes å være et spørsmål om liturgisk kineseri, men det ligger dypere enn som så.

Den syro-malankariske ritus, som bare omfatter omkring en kvart million katolikker, stammer fra en gruppe syrisk-ortodokse (jakobitter) som i 1930 konverterte til den katolske kirke. De har pietetsfullt bevart sine tradisjoner, og har sin trosbekjennelse i nøyaktig samme versjon som den syrisk-ortodokse kirke. Her savnes altså filioque, men man har også et tillegg. Nemlig at ånden har talt gjennom profetene og apostlene!

Til forskjell fra filioque er dette en relativt ukontroversiell formulering, men er teksthistorisk sammenlignbar. At Roma har tillatt denne versjon av bekjennelsen er et eksempel på hvor medgjørlig man faktisk

kan være når det gjelder orientalske riter. Liturgien inneholder forøvrig også en epiklese etter innstiftelsesordene. En bønn om at Anden skal forvandle brødet og vinen til Kristi legeme og blod. Det strider mot den vesterlandske oppfatning at *innstiftelsesordene* virker konsekrerende, men er altså blitt akseptert av Roma i dette tilfellet.

Enda mer forundret er jeg blitt over den syro-malabariske ritens formulering. Det er her spørsmål om en ganske betydelig kirke med over to millioner medlemmer og sterkt påvirket av vesten på grunn av den portugisiske kolonisasjon i området.

Sett ut fra denne synsvinkel er det ikke så rart at man har bevart filioque, når man nå har utrensket en del andre latinske elementer av sin opprinnelige øst-syriske gudstjenesteordning. Jeg har tilgang til et prøvetrykk på engelsk av en tekst som er blitt forelagt Roma og som jeg har fått av kardinalerkebiskopens sekretær i Ernakulam. Ifølge generalvikaren for den syro-malabariske biskop i Kottaym skulle Roma allerede ha godkjent teksten. Det er i så fall veldig rart.

Trosbekjennelsens tekst avviker nemlig på en rekke punkter fra den opprinnelige versjon, og sommetider er den direkte teologisk villedende.

FORSIKRINGSREKVIKULANSKAPET LIVSFORSIKRINGSREKVIKULANSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Om Sønnen heter det at han er født «før alle skapte ting» (before all creatures). Det kan tolkes som om han skulle blitt født inn i kosmologisk tid, altså på samme måte som Arius antok, men det korrigeres siden av ordene at han er født av Faderen før all tid, som er den korrekte formuleringen.

Avsnittet om inkarnasjonen er et prakteksemplar på sproglig og teologisk forvirring: «For the sake of us men and our salvation — He came down from heaven — and became incarnate of the Holy Spirit — and became man — and was conceived and was born by the Virgin Mary».

Også på andre steder finner vi avvikelser fra den opprinnelige tekst. Ordene «lys av lys» savnes, liksom ordene at Sønnen skal komme tilbake i «herlighet». På den annen side kalles Ånden for «Sannhetens Ånd», hvilket er et tilskudd.

Denne merkelige parafrase på trosbekjennelsens tekst har jeg som nevnt i engelsk versjon, og det er mulig at originalteksten (formodentlig på malayalam) har en mer korrekt formulering. Men det gir dog anledning til refleksjoner. Et uheldig og unødig tillegg til trosbekjennelsen ble en gang årsak til århundrelang splittelse mellom øst- og vestkirken.

Det er vel nokså passende at vi i dag er forsiktige med våre trosdokumenter og presenterer dem med klarhet og presisjon slik som de engang var tenkt og utformet. I den sammenheng er en inter-katolsk diskusjon om filioque ikke til å komme bort fra.

Per Benkow

ERKEBISKOP LEFEBVRE I BRASIL

Under et beseøk i Brasil nylig angrep den suspenderte erkebiskop Marcel Lefebvre de som etter hans mening konspirerer for å ødelegge kirken innenfra. Den «marxistiske bevegelse» ledes etter den franske erkebiskops mening av kueriekardinalene Agostini Casaroli (statssekretær i Vatikanet), Sebastiano Baggio (bispekongregasjonen), Eduardo Pironio (kongregasjonen for ordensfolket) og James Knox (familieseekretariatet).

Våre kroatiske trosfeller

I massemedia forekommer det fra tid til annen at kroaterne i særlig grad blir trukket frem. På en eller annen måte ser det ut til at denne folkegruppe, som i stort tall finnes over det meste av verden, i særlig grad er blitt påklistret «etiketter» og skjøvet «ting i skoene», som i vårt samfunn i alminnelighet faller utenfor hva som kan anses for nasjonale gruppers identifikasjonsnormer. —

At kroaterne er som folk flest i denne verden er gitt. De er hverken verre eller bedre enn så mange andre. Meget av det som påstås fra forskjellig side hører ekstremismen til og er neppe norm for hva folk fra Kroatia i alminnelighet står for.

Svært mange kroaterne er romerske katolikker. Det er derfor ganske nærliggende å ta utgangspunkt i en messe i Peterskirken i Roma som pave Johannes Paul II leste den 30. april 1979. Messen ble lest etter den bysantinske ritus og på det kroatisk språk. Den kroatisk kardinal Seper, biskoper og prester fra Kroatia, assisterte pave Johannes Paul ved denne messen, hvortil det alene fra hjemlandet var kommet henved 10.000 troende katolikker og et meget stort antall kroaterne fra den øvrige del av verden.

Årsaken til at denne messe ble lest var at troende kroatisk katolikker ville feire vennskapet mellom Roma og sitt fedreland Kroatia, som ble kristnet ca. 700 e. Kr.

Pave Johannes Paul II sa i sin preken bl. a.: «Kjære kroaterne! Vi vet at en mengde kroater lever og arbeider utenfor sitt hjemland. Dere minnes og tenker på Deres gamle hjemland Hvite Kroatia. Jeg gleder meg i dag sammen med dere. Deres tro, Deres kjærlighet og trofasthet til Jesus Kristus og hans kirke. Jeg er glad i dere og jeg velsigner dere. Når jeg ser at så mange kroater har

samlet seg her i dag, ser man at dere er et troende folk som har en lang og rik historie og en dyptgående kultur. I 1200 år har dere kroaterne vært kristne og fremdeles er dere like trofaste mot den kristne kirke.»

Det første tegn på kroaternes eksistens er funnet på en sten i Bagistan. Disse tegn er datert til ca. 520 f. Kr., og på stenen er det innhugget: «HARUVATI». Det er også kjent at kroaterne sammen med 22 andre folkeslag anerkjente den såkalte «Daria's lov».

To søstre og tre brødre sto i spissen for den store kroatisk folkevandringen til Adriaterhavet. De opprettet staten Kroatia. De var villige til å kjempe for dette landet, og til å gi sine liv for den frihet og uavhengighet som de her hadde funnet. De forpliktet seg til aldri å ta eller ødelegge andres eiendom. Dette var begynnelsen til den kroatisk nasjonalstat. I dag er Kroatia sammen med andre små stater sammensluttet til en forbundsstat.

Gjennom tidene har Kroatia hatt mange fiender: franskmenn, italienerne, bulgarer, ungarer, tyskere og

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Dette bilde, som forestiller den siste nattverd, er fra det attende århundre og finnes i domkirken i Zagreb.

tyrkere. Når det gjelder «stridighetene» med tyrkerne, så har kroaterne mange og harde kamper å se tilbake på, men de kjempet tappert for å verne sitt område og sitt folk.

I året 1519 tildeltes Kroatia tittelen «ANTE MURALE CHRISTIANITATIS» av pave Leo X som en takk for kampen mot tyrkerne.

Siden 1918 har Kroatia ikk vært egen stat. Landet ble ved slutten av første verdenskrig sammen med andre mindre tidligere uavhengige stater innenfor det østeriks-ungarske monarki sammensluttet med Jugoslavia.

Engang i tiden var Kroatia et meget rikt og mektig land. Det var militært sterkt både til lands og til sjøs. Allerede i året 925 under kong Tomislav hadde landet ca. 100.000 soldater, 60.000 ryttere og en flåte be-

stående av 80 store fartøyer. (Sagina). Ombord på hvert av disse skipene var det 40 mann. Ennvidere var det 100 mindre fartøyer (Kondura) med en besetning på 10-20 mann på hvert skip.

Jugoslavia er i dag et ikke særlig velhavende land. Landet har knapp mulighet til å gi alle sine innbyggere forsvarlige økonomiske livsvilkår. Derfor har mange jugoslavere forlatt landet. Utvandringen har skjedd til rikere vestlige land. Dessverre er det ofte de unge som forlater landet, da de fleste drømmer om bedre livsbetaingelser for seg og sine familier. Det viser seg at den største gruppen reiser fra Kroatia. Statistikken viser at henvend 3 millioner kroater er bosatt utenfor Kroatia.

Såvidt vites kom de første kroater til Norge under og straks etter den

R. I. P.

Vår kjære medsøster
Søster Isabella Rockenbach
døde den 1. okt. i en alder
av 96 år.

Den avdøde anbefales til de
troendes forbønn.

St. Fransiskus søstre

annen verdenskrig. De første kom som tyske krigsfanger, senere kom det flyktninger og folk som søkte arbeid. Den neste utvandrerpulje kom i 60-årene. De kom på turistvisum og fikk senere arbeidstillatelse i Norge. — Her som i verden ellers har det stort sett vist seg at kroaterne er flitige, fredelige og ærlige, og de er i deres hjerter tro mot sitt fedreland.

I kjølvannet på de mange innvandrere fulgte katolske prester fra hjemlandet, og også i dag har kroaterne deres egen prest i Norge. Det er pastor Stjepan Čukman, som bor i Oslo. Han kommer opprinnelig fra Zagreb, og han kom til Norge på foranledning av biskop Gran, idet de herværende kroater insisterte på å bibeholde en kroatisk prest. De fleste kroater er katolikker, men det finnes i Kroatia også adskillige andre kristne trossamfunn.

Den største gruppen kroater er naturlig nok bosatt i Oslo-området, i Askim, Moss og Drammen. Uoffisiell statistikk sier at det er ca. 800 kroater som bor i Norge. Hver søndag blir det lest messe på kroatisk i St. Josephs Kapell, Akersveien 4 i Oslo. Den Hellige Messe blir også foretatt en gang om måneden i Moss

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen ^{9/18}

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse

Ordner alt

Egen parkeringsplass

og Askim. — Kroatiske barn får religionsundervisning samtidig med at de får opplæring i sitt morsmål. Dette skjer på St. Sunniva Skole i Oslo og i Sandvika. For tiden er det pastor Çukman som står ansvarlig for denne undervisningen.

I løpet av året blir det arrangert en kulturaften hvor kroater møtes til uformelt samvær. Dansene og sangene fra hjemlandet blir frisket opp og en kan se på antallet av deltagere ved disse anledninger at kulturen fra hjemlandet ikke er glemt. Likeledes blir det på forhånd innøvet små teaterstykker hvis handling har sin bakgrunn i livet i Kroatia.

Kroaterne er gjestfrie og arbeidssomme. Hvis det dukker vanskeligheter opp er de straks rede til å hjelpe sine landsmenn, og det forekommer at temperamentet kommer i kok.

Kroaterne som nasjon har aldri erobret noe område fra andre stater. De har derimot vist seg gjestfrie overfor de som har ønsket å slå seg ned i blant seg. De tar ofte deres tilflukt til religionen, hvor de henter kraft og inspirasjon i hverdagen i et trofast sammenhold om Gud og Hans kirke.

Stjepan Çukman.

Nytt pavelig institut for naturlig familieplanlægning

Vatikanet (NC) — En af opgaverne for det nye «Johannes Paul II institut for Ægteskabs- og Familieforskning» i Rom vil blive dybtgående undersøgelser af de teoretiske og praktiske sider af naturlig familieplanlægning, udtaler instituttets leder, msg. Carlo Caffarra.

Pave Johannes Paul II, som indviede instituttet den 13. maj i år, har også personligt udformet dele af forskningsprogrammet.

Msg. Caffarra var indtil den ny udnevnte professor i moralteologi ved universitetet i Milano. Han er medlem af den pavelige teologi-kommis-

sion og deltog som ekspert ved verdensbispesynoden i 1980 om familien.

Instituttet tilbyder kurser i 3 specialer: den filosofisk-teologiske side af ægteskab og familieliv, — de humane videnskaber om ægteskab og familie, — og de pastorale sider af ægteskab og familie. I øvrigt betones forskningsområdets tværvidenskabelige karakter og det internationale præg hos den planlagte lærerstab og de studerende.

Msg. Cafferra udtalte ved en nylig pressekonference, at han desværre endnu ikke kunne nævne navne på lærerne, da der endnu er forhandlinger om deres ansættelse, men oplyste, at der var tale om både præster og lægfolk, kvinder og mænd og også gifte lægfolk.

På et spørgsmål om de studerende helt eller overvejende ville blive præster, svarede msg. Caffarra med et smil, at «den første indskrevne person var en lægkvinde fra Svejts».

En af forelæsningsrækkerne vil forme sig om et seminar over pavens nylige audienstaler om menneskelig kærlighed og seksualitet. I øvrigt vil instituttet i udforskningen af naturlige metoder for ansvarligt forældreskab være i fuld overensstemmelse med rundskrivelsen «Humanae vitae» og Johannes Paul II's lære, og således tage afstand fra kunstige svangerskabsforebyggende midler.

Instituttet begynder sin virksomhed den 15. oktober i år og er åbent for studerende med de nødvendige akademiske forudsætninger. Et grundlæggende 2-årigt kursus afsluttes med et diplom eller en licentiatgrad i teologi. Man kan også studere uten at indstille sig til eksamen. Senere udarbejdes regler for opnåelse af en doktorgrad.

K. O.

PROFESSOR HANS KÜNG TIL USA

Den sveitsiske teolog Hans Küng skal i vintersemesteret 1981/82 være gjesteforeleser ved det teologiske fakultet ved universitetet i Chicago i USA. Dessuten er universitetet i Ann Arbor i delstaten Michigan interessert i å ansette ham.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialogmesse	Høymesse
OSLO: St. Olavs domkirke	lörd.: 14.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng) 19.00	—	—
St. Hallvard kirke, Frans'skanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neubergetgt. 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55	9.00	11.00	—
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587	—	10.00	—
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: 18.30	8.00	11.00
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: 19.00	—	11.00
Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: 19.00	—	—
Vår Frue Kirke, Helleveien	sønd.: 9.30	—	—
Florida kapell, Nygaardsgt. 124	19.00	—	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	lörd.: 13.00	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: St. Peters kirke, Kr'stan V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	—
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	lörd.: 18.00	—	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 23 195	—	11.00	—
HØNEFOSS: St. Theotimus kirke, Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00	—	11.00
LILLEHAMMER: Mariakirken, We'demannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: 18.00	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romer'ksgt. 1, tlf. 71 28 85	sønd.: 9.00	10.30	—
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	17.00	—
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793	lörd.: 18.00	—	11.00
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00	10.45	—
Eikeli kirke, Vestløn 20, tlf. 24 25 69	9.15	10.30	—
STAVANGER: St. Svithuns kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: 17.00	—	11.00
Søndag kl. 18.00 dialogmesse på fransk.	sønd.: 8.30	9.30	11.00
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949	—	—	11.00
VOSS: St. Olavs kapell Finne, tlf. 12 510	—	Efter avtale	—
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2	9.00	11.00	—
B'skopen og prestegården, tlf. 21 214	—	—	—
St. Elisabeth hospital, lla, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Fl'integt. 5, tlf. 72 779	—	11.00	—
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29	—	11.00	—
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	—	11.00	—
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Norgesund, tlf. 37 558	lörd.: 17.00	8.30	11.00
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: 18.00	—	11.00
St. Elisabethstretene, Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447	19.00	11.00	—
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: 15.00	—	10.30
NARVIK: Kristi Kongekirken, Håreksgt. 82	—	—	18.30
SELFORS: Vår Frelsers kirke, Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072	—	Efter avtale	—

Gudstjenestetidene for Tromsøs vedkommende er blitt forandret. Nå er det aftenmesse på lørdag kl. 19.00 og høymesse på søndag kl. 11.00.

GLEB JAKUNIN GAR TIL SULTE- STREIK

I protest mot at fanger i Sovjetunionen nektes religiøs litteratur, akter den ortodokse prest Gleb Jakunin å gå til sultestreik. Sultestreiken begynte den 16. september.

Jakunin appellerte også til de kristne i hele verden om å intervensere til fordel for de forfulgte kristne i Sovjetunionen.

Spesielt minner han om dissidentene Vladimir Poresj og Alexander Ogorodnikov, som tidligere har sultestreiket etter at de ble fratatt sine bibler.

Gleb Jakunin ble i august 1980 dømt til fem års forvisning for å ha spredd antisovjetisk propaganda. Han befinner seg nå i leir nr. 37 i nærheten av Perm i Ural-fjellene.

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

**Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge**

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

Om å leve i kloster . . .

(Forts. fra side 3)

et helt annet vis enn du har trodd. Åpen for å lære mer av erfaring osv. må jeg vel også være, må vi alle være.

— Og løftene? Fattigdom går vel, man lever jo ikke ekstremt fattig i en orden i våre dager. Lydighet går vel også, selv om jeg er spent på hvordan du vil reagere når de overordnede vil noe du ikke vil. Og sølibatet . . .

— OK, ingen kan forutse hva som vil komme. Viktig er det at jeg nå sier ja til disse løftene. Du kan jo egentlig bare si at det du går inn for og tror på, Guds rike blant menneskene, er så viktig for deg at mange andre ting, penger, familie, og absolutt personlig frihet ikke blir fullt så viktig. Dessuten, personlig frihet, du er vel ikke mindre fri hos jesuittene enn noe annet sted. Tvert i mot, du vil vel neppe finne sjefer i forretningslivet som er like forståelsesfulle som her.

— Vi får snakkes igjen når det blir tøft. I mellomtiden får vi vel være venner og ønske hverandre lykke til, skal vi si det?

— OK.

STERK KRITIKK AV CHURCH OF ENGLAND

(NØP) «Church of England holdes sammen av en mengde tradisjoner, skikker og en arkaisk oppbygging, derfor trengs det vesentlige forandringer for å kunne forkynne evangeliet på en effektiv måte til en moderne verden, — og det krever et radikalt brudd med fortiden.»

Dette er konklusjonen i en offentlig rapport etter den såkalte «Partners-in-Mission»-konferansen (PIM) i sommer. PIM-konferansen er et møte med representanter for de forskjellige anglikanske kirkene rundt i verden, denne gang med Church of England som vert. Møtet hadde som mål å bedømme hvordan Church of England fungerer i dagens samfunn, og rapporten slår fast at det kom fram mye konstruktiv kritikk: «det ble snakket rett fra leveren og man gikk rett på sak.»

Blant de mer drastiske endringer som ble foreslått var en oppmykning av den «etablerte» kirken, avskaffelse av kalls-

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

retten, slutt på finansiell støtte fra sentralt hold for å gjøre de enkelte soknene økonomisk selvhjulpne, bruk av kirkens midler til å stå solidarisk med fattige og underprivilegerte, overgang til økumenisk teologisk opplæring og økumenisk planlegging for bruk av kirker, forsamlingshus og andre ressurser.

Under drøftingene ble kirken beskyldt for å ha sviktet kvinnene, ungdommen og arbeiderklassen. Det skal likevel føyes til at kritikken på de fleste områder ikke var enstemmig, og at det heller ikke var noen klare skillelinjer mellom Church of Englands egne representanter og deltakerne fra søsterkirkene.

Konferansen ble avholdt i Scargill House, Yorkshire, og rapporten derfra, «Beskjeden fra Scargill», tar for seg de fleste sider ved kirkens virke. Den foreslår en trinnvis adskillelse mellom kirke og stat, og flere andre tiltak for å omorganisere kirken.

For å kunne møte kirkens oppgaver i samfunnet i kamp mot urettferdighet, fattigdom, rasediskriminering osv., foreslås en bedre opplæring av prester og legfolk. Undervisningen av barn og ungdom må også få en mer tidsmessig form.

Liturgien, blir det hevdet, er for vanskelig, den kan nesten få menigheten til å føle seg som tilskuere til et teaterstykke.

I spørsmålet om kvinnelige prester sier «beskjeden»: «Dette er simpelthen et spørsmål om å overleve og om kirkens troverdighet blant ungdom.»

Den karismatiske bevegelsen blir beskrevet som et tegn som gir håp for fremtiden. Generalsynoden er for mye preget av middelklassene og av middelaldrende menn, og den er for stor til å kunne arbeide effektivt, hevdes det.

Etter at de tilhørende anglikanske organisasjoner har behandlet rapporten, skal generalsynoden på sitt møte i februar selv ta stilling til innholdet i rapporten, noe mange ser frem til med spenning. (Church Times)

PAVEN INVITERT TIL SENEGAL

Lederen for Senegals katolske kirke, kardinal Hyacinthe Thiandoum fra Dakar, har invitert paven til å besøke landet neste gang han reiser til Afrika.

Paven var allerede våren 1980 på reise i seks afrikanske stater, men kom ikke innom Senegal.

DEN FRANSKE KIRKE IMOT DØDSSTRAFFEN

Den franske katolske kirke kjemper imot dødsstraffen, og håper at den nye regjering snart får omgjort loven på dette punkt. Det sa fengselspresten Marie-Paul Mascarello, som leder fengselssejersorgen i hele Frankrike, i et intervju nylig. Også sekretæren for den franske bispekonferanse, Gerard Dufois, sa at tiden nå var inne til å tilpasse straffelovene til den alminnelige moralske utvikling.

BISKOP GÅR IMOT BARNE-MILITS I ZIMBABWE

Zimbabwes president Robert Mugabe har møtt kraftig kritikk for sine planer om å innrullere skolebarn i barne-militser. Kritikken kom fra den katolske biskop Donal Lamont av Umtali, og ble fremsatt i avisen «The Herald». Biskop Donal Lamont var i sin tid en av Smidt-regimets sterkeste kritikere innenlands, og ble derfor utvist fra Rhodesia i 1977.

Mugabes plan går ut på å samle de barn som ikke fikk skoleplass i de militære enheter, slik at de fikk en slags opplæring og undervisning der. De skal bli opplært til våpenbruk slik at de om nødvendig kan være med på å forsvare sitt land.

NEDERLANDSK HEMMELIG SAMBOENDE PREST REFSET

På bakgrunn av en ny sølibatsstrid i Nederlands katolske kirke har Haarlems biskop Theodorus H. Zwartkruis bedt en av sitt bispedømmes prester om å legge ned sine prestelige funksjoner.

Presten, professor Dr. Willem Berger, ga nylig tilkjenne i et intervju med det katolske tidsskrift «De Tijd» at han i 25 år har hatt en livsledsagerske. Med denne opplysning ville presten få igang en ny sølibatsdiskusjon, men på kjøpet er han altså blitt bedt om å legge ned sitt embede.

Biskop Zwartkruis' reaksjon betegnes av mange som heller mild. Ifølge kirkeretten ville han vært i sin fulle rett om han hadde direkte forbudt Berger å arbeide som prest, eller det som verre er.

AMERIKANSK BISKOP FRYKTER KABELFJERNSYN MISBRUKT TIL PORNOGRAFI

Kabelfjernsynet kan lett bli misbrukt til utbredelse av pornografiske filmer, frykter San Franciscos katolske erke-

biskop John R. Quinn. I et brev til USAs statsadvokat ba han derfor nylig om at lover som forbyr innførsel og sending av porno utarbeides.

Den katolske kirke ville fullt ut støtte opp om disse lovene, forsikret Quinn. Rundt to uker før hadde et amerikansk firma gjort kjent at det aktet å produsere porno til kabelfjernsyn. Også selskapet «Playboy» akter å produsere programmer for kabelfjernsyn.

ENGELSKE KATOLIKKER BØR ENGASJERE SEG MER FOR RETTFERDIGHET?

Katolikkene i England burde engasjere seg mer for rettferdighet i verden

og ikke redusere sitt kristne engasjement til det ukentlige kirkebesøk. Dette krav er den kirkelige kommisjon «Justitia et Pax (for Rettferdighet og Fred) for England og Wales kommet med i et dokument nylig.

Kommisjonen minner om de engelske katolske biskopers uttalelse fra 1971 om at et sterkt engasjement i menneskerettighetsspørsmål var å ønske, og slår fast at Englands katolikker ikke synes å forstå at dette i aller høyeste grad er et konstitutivt element i Det Nye Testamente. Skal man være ærlig når man går til alters, heter det, bør en også gå sterkt inn for de fattiges og undertrykte sak.

STØRRE KRIGSFARE, SIER PAVEN

Under en audiens i Castelgandolfo utenfor Roma nylig henviste pave Johannes Paul II til de sterke tegn i tiden på en truende krigsfare. Han minnet sine 20.000 tilhørere om at det nå er 42 år siden utbruddet av Den annen verdenskrig, som begynte med overfallet på Polen.

I serien Klassiker der Meditation, Benziger verlag har vi inne følgende bøker på tysk:

AEGIGUS VON ASSISI: Die Weisheit des Einfachen, kr. 37,60.

BERNHARD VON CLAIRVAUX: Die Botschaft der Freude, kr. 37,90.

DEUTSCHE MYSTIKER, kr. 37,90.

FRANS VON ASSISI: Die Demut Gottes, kr. 40,50.

IGNATIUS VON LOYOLA: Trost und Weisung, kr. 49,50.

JEAN-PIERRE DE CAUSSADE: Hingabe an Gottes Vorsehung, kr. 48,—.

JOHANNES VON KASTL: Vom ungeschaffenen Licht, kr. 48,—.

KATHARINA VON SIENA: Engagiert aus Glauben, kr. 37,—.

BRUDER KLAUS VON FLÜE: Rat aus der Tiefe, kr. 48,—.

KLEINE PHILOKALIE, kr. 37,—.

FRANS VON SALES: Über die Gottesliebe, kr. 37,—.

JOHANNES TAUBER: Predigten Band I-II, kr. 146,—.

TERESA VON AVILA: Wege zum Gebet, kr. 37,—.

Fra Johannes Verlag har vi tre bøker av ADRIENNE VON SPEYR:

Die Heilige Messe, kr. 56,—.

Das Themenheft, kr. 22,50.

Das Wort und die Mystik; Objektive Mystik, kr. 168,50.

Forøvrig har vi nå et godt utvalg i tyske bøker, særlig fra Herderbücherei.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 10—14.

Torsdag 9—18.

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

brakte «taktiske løgner» overfor nazilederne i Berlin, og det røkslørte de fikk skape, skulle sikre at paven arbeid for å redde jødene kunne gjennomføres.

STOR ENIGHET MELLOM KATOLIKKER OG ANGLIKANERE

Internasjonal kommisjon setter punktum etter 13 års arbeid.

Bergen (NØP) Den anglikansk/romersk-katolske samtalekommisjonen har nå avsluttet arbeidet med den siste rapporten sin. Dokumentet er nå overlevert kirkene og inneholder en sammenfatning av fellessyn på nattverden, preste-embedet og den kirkelige autoritet. Rapporten, som setter punktum for 13 års dialog mellom de to kirkesamfunnene, vil bli offentliggjort senere.

Det var pave Paul VI og dr. Michael Ramsey, erkebiskop av Canterbury, som i 1968 nedsatte denne kommisjonen. Siden dengang, har kommisjonen utferdiget tre erklæringer om forskjellige doktrinære problemer, som man altså har samme syn på. Selvom man er enige om at paven i teorien bør være overhode for en mulig union mellom de to kirkesamfunnene, er teologene ikke enige i fortolkningen av den pavelige overhøyhet, den pavelige ufeilbarlighet og andre problemer i denne forbindelse.

JAPANS KATOLSKE KIRKE MA KIEMPE FOR ATOMVÅPEN-NEDRUSTNING

For første gang har Japans katolske biskoper gått ut og støttet landets fredsbewegelse. I et kommuniké offentliggjort i Kyoto nylig heter det at biskopenes støtte springer ut fra de kristne idealer, og at biskopene føler seg inspirert av pave Johannes Paul IIs tale i Hiroshima i februar i år.

Visepresidenten i den internasjonale bispekonferanse, Tokios erkebiskop Seichi Shirayangani, sa at kirken vil arbeide aktivt for den atomare nedrustning i tiden fremover, og at de katolske skoler i Japan skal gi bred plass for dette i sine læreplaner. Forskjellige menigheter er i ferd med å arrangere fredsmarsjer til Hiroshima, inspirert av paven tale der og av bispekonferansens utspill.

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk - Offset - Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

PAVEN TIL POLEN NESTE ÅR

(NØP) Etter attentatet mot Johannes Paul II i vår, har den reiseglade paven måttet kansellere flere planlagte reiser i inneværende år. Det er også reist tvil om han vil gjennomføre den planlagte turen til England neste sommer.

Derimot er det nettopp blitt gjort kjent at paven vil besøke Polen i august neste år. Det var polsk fjernsyn som først gjorde dette kjent, og meldingen er siden blitt bekreftet i Vatikanet. ...

Paven er invitert til Polen i anledning av 600-års dagen for grunnleggelsen av Jasna Gora-klosteret, som regnes som en av landets største katolske helligdommer. (KD) ..

ATHOS-FJELLET I HELLAS SKAL VERNES

(NØP) En gruppe på elleve personer under ledelse av generalsekretæren i Departementet for Nord-Hellas har fått i oppdrag å ta seg av vernet og sikringen av klosterkomplekset på Athos-fjellet. Klosteret er av meget tidlig opprinnelse og regnes som Den gresk-ortodokse kirkes høyborg. Gruppen har fått en bevilgning på omlag 30 millioner kroner av myndighetene til å utføre arbeidet med. (La Croix)

NY BOK RENVASKER DEN KATOLSKE KIRKES HOLDNING TIL JØDENE UNDER DEN 2. VERDENSKRIG

(KD/NØP) Pave Pius XII er blitt beskyldt for å ha vært likeglad med jødernes skjebne under det nazistiske terrorstyret i Roma i 1943. Vatikanet har på sin side avvist slike beskyldninger. I en bok som nettopp er gitt ut i London går det klart frem at paven sørget for sikkert husly for omkring 400.000 jøder, som ellers hadde blitt deportert av tyskerne.

Boken er skrevet av en romersk-katolsk historiker, Derek Holmes, og i boken heter det at to tyske diplomater

BROBYGGERSKOLE I BELFAST

(NØP) For første gang i dette århundre er det nå startet en skole i Belfast hvor katolske og protestantiske barn sitter side om side. Dessverre har den nye skolen, Lagan, bare 28 elever foreløpig.

Siden begynnelsen av nittenhundretallet har katolikkene kunnet ha sine egne skoler, mens protestantene enten har gått på statsskolene eller til noen få private skoler. (La Croix)

PRESTER FENGESLET FOR RELIGIØS INTOLERANSE

(NØP) To ortodokse prester i Jugoslavia er nylig blitt dømt til 60 dagers fengsel. I domsavgjørelsen heter det at prestene har «oppmuntret til religiøs intoleranse» og «krenkelse av det sosiale system i Jugoslavia». (La Croix)

KINESISKE KATOLIKKER BESØKER ØKUMENISK MØTE I CANADA

For første gang på tretti år får nå en delegasjon katolikker fra Folkerepublikken Kina reise ut på et kirkelig møte i vesten. Delegasjonen skal delta ved et økumenisk møte i Canada fra den 2. til 9. oktober. Med i gruppen er Pekings biskop Michael Fu Tieshan og biskop Anthony Tu Shihua, som nylig ble utnevnt til rektor på et presteseminar.

Også Shihuas stedfortredende seminarleder, pater Wang Zideng, reiser med til Canada. Den katolske patriotiske forening i Kina lar seg representere med en legmann fra Shanghai, Lu Weidou.

Begge de to biskopene i delegasjonen er også med i denne regimetro og pavekritiske foreningen, og er bispeviet uten Den Hellige Stols tillatelse.

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen, ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Ester Mikålsen
Marit Flagestad

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best torsdager kl. 9-10, tlf. 20 27 35 (privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9-16,
lørdag 9-14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller gjennom postkontorene).

Kr. 95,- pr. år.
For halvår kr. 50,-.
Utlandet utenfor Skandinavia kr. 110,- pr. år.
Annonser 10 dager før utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480.